

**Załącznik
do UCHWAŁY NR XXIII/174/08
RADY MIEJSKIEJ W WYRZYSKU
z dnia 29 sierpnia 2008 roku**

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU MIASTA I GMINY WYRZYSK
NA LATA 2008 - 2032**

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Aktualne przepisy prawne.....	4
3. Cel i zadania Programu	10
4. Wpływ azbestu na zdrowie człowieka.....	11
5. Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest oraz obowiązki z nich wynikające.....	12
5.1. Obowiązki gminy.....	12
5.2. Obowiązki właścicieli, zarządców, użytkowników nieruchomości.....	12
5.3. Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest.....	13
6. Ilość i rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest.....	14
6.1. Rury azbestowo – cementowe.....	14
6.2. Płyty azbestowo - cementowe.....	15
6.3. Łączna ilość wyrobów zawierających azbest.....	16
7. Założenia programu.....	18
7.1. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest.....	18
7.2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu.....	18
7.3. Mobilizowanie właścicieli obiektów do usunięcia wyrobów zawierających azbest.....	18
7.4. Usunięcie, odbiór i transport wyrobów azbestowych z terenu nieruchomości osób fizycznych, jednostek budżetowych i innych.....	18
7.5. Przeznaczenie środków finansowych z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Miasta i Gminy Wyrzysk na realizację Programu.....	19
7.6. Podjęcie działań w celu pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.....	19
7.7. Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym i innym właścicielom nieruchomości w usuwaniu odpadów zawierających azbest.....	19

7.8. Udzielanie informacji osobom fizycznym i właścicielom nieruchomości z zakresu poszukiwania źródeł finansowych na nowe pokrycia dachowe.....	19
7.9. Wymiana rur wodociągowo – kanalizacyjnych wykonanych z azbestu.....	20
7.10. Sprawozdania z realizacji Programu	20
8. Podsumowanie.....	21

1. Wprowadzenie

„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wyrzysk na lata 2008 - 2032” został sporządzony w celu stworzenia warunków niezbędnych do realizacji zadań z zakresu ochrony zdrowia i środowiska.

Obowiązek opracowania programu wynika z zapisów „Krajowego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 r. Powyższy dokument powstał w wyniku przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej *Rezolucji w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki* z dnia 19 czerwca 1997 r. (MP Nr 38, poz. 373) oraz ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 3, poz. 20 z 2004 r. ze zmianami).

Pomimo zakazu stosowania azbestu i wyrobów zawierających azbest, ze względu na jego powszechne stosowanie w przeszłości, będzie on stanowił elementy struktury wielu obiektów jeszcze przez wiele lat. Szerokie zastosowanie azbestu na przestrzeni 100 ostatnich lat wynikało z gwałtownego rozwoju przemysłu oraz jego cech tj.: odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów, substancji żrących, elastyczność. Azbest stosowany był w produkcji około 3 tys. wyrobów przemysłowych. Głównie był wykorzystywany do produkcji wyrobów budowlanych – płyt dachowych i elewacyjnych, oraz rur.

Szacunkowe ilości azbestu występujące na terenie kraju i w Wielkopolsce przedstawione są w poniższej tabeli.

Tabela nr 1: Szacunkowe ilości azbestu ogółem, płyt azbestowo-cementowych, rur azbestowo-cementowych występujących w naszym kraju oraz w województwie wielkopolskim w tonach.

	Ilość azbestu ogółem [Mg]	Ilość zabudowanych płyt azbestowo-cementowych [Mg]	Ilość stosowanych rur azbestowo-cementowych [Mg]
Polska	15 466 000	14 866 000 (1 351 500 tys. m ²)	600 000
Wielkopolska	1 110 140	1 050 940 (95 540 tys. m ²)	59 200

Usunięcie i zabezpieczenie tak znacznych ilości wyrobów azbestowych będzie wymagało przedsięwzięć organizacyjnych oraz dużych nakładów finansowych.

2. Aktualne przepisy prawne

W sporządzonym opracowaniu uwzględniono wymagania obowiązujących przepisów prawnych - ustaw i przepisów wykonawczych dotyczących zagadnień dotyczących azbestu:

► USTAWA Z DNIA 27 KWIETNIA 2001 R. PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA Z PÓŹNIEJSZYMI ZMIANAMI (DZ. U. 2006 NR 129, POZ. 902)

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa zawiera szereg istotnych i ważnych postanowień dotyczących m.in.:

- państwowego monitoringu środowiska, jako systemu pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku,
- opracowania prognoz oddziaływania na środowisko, w tym gospodarki odpadami, a także programów wojewódzkich, zmierzających do przestrzegania standardów jakości środowiska,
- ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sposobu postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska,
- kar i odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- konieczności oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje.

Akty wykonawcze do ustawy Prawo ochrony środowiska:

- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających zagrożenie dla środowiska Dz. U. 2002 Nr 175, poz. 1439
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu Dz. U. 2003 Nr 1, poz. 12
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI, PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był wykorzystywany azbest Dz. U. 2003 Nr 192, poz. 1876
- ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o Dz. U. 2004 Nr 257, poz. 2573

oddziaływaniu na środowisko

- ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 20 grudnia Dz. U. 2005 Nr 260, poz. 2176 2005 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska

► USTAWA Z DNIA 27 KWIEŚNIA 2001 R. O ODPADACH Z PÓŹNIEJSZYMI ZMIANAMI (DZ. U. 2007 NR 39 POZ 251)

Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje całokształt spraw administracyjnych, związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów, a także wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów. Ustawa wprowadza obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw, krajowy plan gospodarki odpadami został przyjęty pod koniec 2001 roku. Art. 10, ust. 4 tej samej ustawy stanowi, że wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, zawierające plany gospodarki odpadami mają być uchwalone przez odpowiednie organy w następujących terminach:

- programy wojewódzkie – do 30 czerwca 2003 r. – uchwalane przez sejmiki województw,
- programy powiatowe – do 31 grudnia 2003 r. - uchwalane przez rady powiatów,
- programy gminne – do 30 czerwca 2004 r. - uchwalane przez rady gmin.

Akty wykonawcze do ustawy o odpadach:

- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 27 Dz. U. 2001 Nr 112, poz. 1206 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 11 Dz. U. 2001 Nr 152, poz. 1737 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI z dnia 30 Dz. U. 2002 Nr 191, poz. 1595 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny

- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia składowisk odpadów Dz. U. 2002 Nr 220, poz. 1858
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych Dz. U. 2002 Nr 236, poz. 1986
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów Dz. U. 2003 Nr 61, poz. 549
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI I PRACY z dnia 7 września 2005 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu Dz. U. 2005 Nr 186, poz. 1553
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów Dz. U. 2006 Nr 30, poz. 213

► USTAWA Z DNIA 19 CZERWCA 1997 R. O ZAKAZIE STOSOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ZE ZMIANAMI (DZ. U. 1997 NR 101, POZ. 628)

Ustawa weszła w życie od 28 września 1997 roku. Zakazuje ona wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami.

Wymieniona ustawa praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce, pozostaje natomiast problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów w sposób nie zagrażający zdrowiu ludzi i zanieczyszczeniu środowiska. Ustawa porządkuje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.

Akty wykonawcze do ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest:

- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI, PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania Dz. U. 2004 Nr 71, poz. 649

wyrobów zawierających azbest

- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji Dz. U. 2004 Nr 183, poz. 1896
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest Dz. U. 2004 Nr 185, poz. 1920
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełniania i aktualizacji Dz. U. 2005 Nr 13, poz. 109
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 4 lipca 2005 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest Dz. U. 2005 Nr 131, poz. 1100
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie Dz. U. 2005 Nr 189, poz. 1603
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpośredniego użytkowania takich wyrobów Dz. U. 2005 Nr 216, poz. 1824

► USTAWA Z DNIA 7 LIPCA 1994 R. – PRAWO BUDOWLANE (DZ. U. 2006 NR 156, POZ. 1118)

Wśród wielu przepisów znajduje się zapis mający zastosowanie w przypadkach występowania azbestu. Art. 30 ust. 3 stanowi: właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 tego art. jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować:

- zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia
- pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków,
- pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych,
- wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Akty wykonawcze do ustawy Prawo budowlane:

- ZARZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI M. P. 1996 r. Nr 19, poz. 231 SPOŁECZNEJ z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczania stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia Dz. U. 2003 Nr 120, poz. 1126 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia

► USTAWA Z DNIA 28 PAŹDZIERNIKA 2002 R. O PRZEWOZIE DROGOWYM TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH Z PÓŹNIEJSZYMI ZMIANAMI (DZ. U. 2002 NR 199, POZ. 1671)

Ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – *Jednolity tekst Umowy ADR* (Dz. U. Nr 30, poz. 287, z 1999 r.). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

Akta wykonawcze do ustawy o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych:

- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia Dz. U. 2002 Nr 237, poz. 2011 23 grudnia 2003 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia Dz. U. 2005 Nr 187, poz. 1571 15 września 2005 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców przewożących towary niebezpieczne

► **USTAWA Z DNIA 26 CZERWCA 1974 R. - KODEKS PRACY (DZ. U. 1974 NR 24, POZ. 141)**

Akta wykonawcze do kodeksu pracy:

- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI Dz. U. 2002 Nr 217, poz. 1833 SOCJALNEJ z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy

3. Cel i zadania Programu

Celem Programu jest:

- Usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wyrzysk
- Wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców spowodowanych azbestem.
- Spowodowanie likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w odpowiednim okresie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska.

Program zakłada realizację następujących zadań:

- Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest.
- Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu.
- Mobilizowanie właścicieli obiektów do usunięcia wyrobów zawierających azbest.
- Usunięcie, odbiór i transport wyrobów azbestowych z terenu nieruchomości osób fizycznych, jednostek budżetowych i innych:
 - 20 % w latach 2008 – 2012
 - 40 % w latach 2013 – 2022
 - 40 % w latach 2023 – 2032
- Przeznaczenie środków finansowych z *Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej* Miasta i Gminy Wyrzysk na realizację Programu.
- Podjęcie działań w celu pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.
- W miarę możliwości udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym i innym właścicielom nieruchomości przy usuwaniu odpadów zawierających azbest.
- Udzielanie informacji osobom fizycznym i właścicielom nieruchomości z zakresu poszukiwania źródeł finansowych na nowe pokrycia dachowe.
- Sprawozdania z realizacji Programu (dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest).

Harmonogram realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z

terenu Miasta i Gminy Wyrzysk na lata 2008-2032” zawiera załącznik nr 1.

4. Wpływ azbestu na zdrowie człowieka

Azbest to występujący w przyrodzie minerał włóknisty. Wyroby azbestowe będące w dobrym stanie technicznym nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Azbest staje się niebezpieczny, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwość uwalniania się włókien z wyrobów azbestowych do otoczenia. Do sytuacji takich dochodzi w wyniku:

- poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej (cięcie, szlifowanie, łamanie, kruszenie);
- naruszenia struktury wyrobu spowodowanej naturalnym starzeniem się materiału;
- oddziaływania czynników atmosferycznych.

Chorobotwórcze działanie tego związku następuje w wyniku wdychania włókien azbestowych zawieszonych w powietrzu, które następnie mogą zostać przeniesione do płuc. Biologiczna agresywność pyłu zależy od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Oddychanie powietrzem skażonym włóknami azbestowymi może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej (azbestozy);
- łagodnych zmian opłucowych;
- raka płuc (najpowszechniejszego nowotworu złośliwego, powodowanego przez azbest);
- międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej;
- nowotworów o wysokiej złośliwości.

Pierwsze objawy mogące sygnalizować chorobę to: ból w klatce piersiowej, silny kaszel i duszności. Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym natężeniu, jak też osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych. Nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu jest wdychanych do układu oddechowego, tym większe występuje ryzyko choroby.

Natomiast nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest występujący w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Dlatego zastępowanie rur azbestowo-cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie, w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

5. Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest oraz obowiązki z nich wynikające

Od 1997 r. na terenie naszego kraju obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest. Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystanie azbestu i wyrobów zawierających azbest w używanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach do dnia 31 grudnia 2032 r. W sposób szczegółowy określone są wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki podmiotów uprawnionych do demontażu, transportu wyrobów zawierających azbest.

5.1. Obowiązki gminy

Do zadań rady gminy należy:

- uwzględnienie problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnym planie gospodarki odpadami (opracowanie i przyjęcie „Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Wyrzysk na okres 2008 – 2010 z perspektywą na lata 2011 -2014”);
- współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez wyroby zawierające azbest;
- przygotowanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu;
- przyjmowanie rocznych sprawozdań finansowych Burmistrza Wyrzyska z realizacji zadań Programu.

5.2. Obowiązki właścicieli, zarządców, użytkowników nieruchomości

Właściciel obiektu, zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami, zobowiązany jest do:

- kontroli wyrobów zawierających azbest;
- sporządzenia i przedłożenia organowi nadzoru budowlanego „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (załącznik nr 2);
- usuwania wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z powyższą oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia;
- wykonania identyfikacji rodzaju azbestu przez laboratorium wykonujące takie badanie i posiadające akredytację (w przypadku braku informacji dotyczącej rodzaju azbestu);
- oszacowania ilości wyrobów zawierających azbest;
- zgłoszenia (co najmniej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót) właściwemu organowi

administracji architektoniczno-budowlanej zamiaru rozpoczęcia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest;

- wystąpienia o pozwolenie na budowę (wykonanie) prac remontowo-budowlanych, w przypadku, gdy podczas rozbiórki elementów budowlanych zawierających azbest nastąpi zmiana elementów konstrukcyjnych obiektu lub w przypadku terenu miejskiego gdy planowana jest zmiana wyglądu obiektu w odniesieniu do otaczającej zabudowy;
- przechowywania przy dokumentacji obiektu stosownego zaświadczenia o prawidłowym oczyszczeniu obiektu z pyłu i włókien z azbestu, przedstawionego przez wykonawcę robót (podmiot uprawniony).

5.3. Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest

Podmioty uprawnione są zobowiązane do:

- uzyskania w zależności od ilości wytwarzanych odpadów pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi;
- przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas zabezpieczania i usuwania tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczącego bezpiecznego postępowania z powyższymi wyrobami;
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest;
- posiadania niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac;
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania (zabezpieczenie pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu);
- zgłoszenia faktu przeprowadzanych robót właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy;
- złożenia właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

6. Ilość i rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest

Na podstawie zebranych informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania, zostały określone ilości oraz miejsca występowania tych wyrobów w Mieście i Gminie Wyrzysk.

6.1. Rury azbestowo – cementowe

Część kanalizacji wodnej gminy wykonana jest z wyrobów zawierających azbest. Zestawienie długości i masy rur azbestowo – cementowych przedstawione jest w poniższej tabeli.

Tabela nr 2: Długość i masa rur azbestowo - cementowych w Mieście i Gminie Wyrzysk.

I GMINA WYRZYSK			
Nr	Sołectwo	Rury azbestowo - cementowe	
		Długość [km]	Masa [Mg]
1.	Auguścín	-	-
2.	Bąkowo	-	-
3.	Dąbki - Żelazno	0,25	4,15
4.	Dobrzyniewo	-	-
5.	Falmierowo	0,589	4,639
6.	Glesno	0,12	1,32
7.	Gromadno	1,075	11,825
8.	Karolewo-Wiernowo	-	-
9.	Konstantynowo	-	-
10.	Kosztowo	-	-
11.	Kościeryn Wielki	1,25	13,75
12.	Młotkówko	-	-
13.	Osiek nad Notecią	-	-
14.	Polanowo	-	-
15.	Ruda	-	-
16.	Rzęszkowo	-	-
17.	Wyrzysk Skarbowy	-	-
18.	Żuławka	-	-
RAZEM:		3,284	35,684
II. MIASTO WYRZYSK			
Miasto Wyrzysk		0,78	8,58
RAZEM MIASTO I GMINA:		4,064	44,264

6.2. Płyty azbestowo - cementowe

Największe ilości (skupiska) płyt azbestowo – cementowych znajdują się w następujących sołectwach:

- Osiek nad Notecią (669,22 Mg),
- Kosztowo (535,11 Mg),
- Glesno (532,75 Mg).

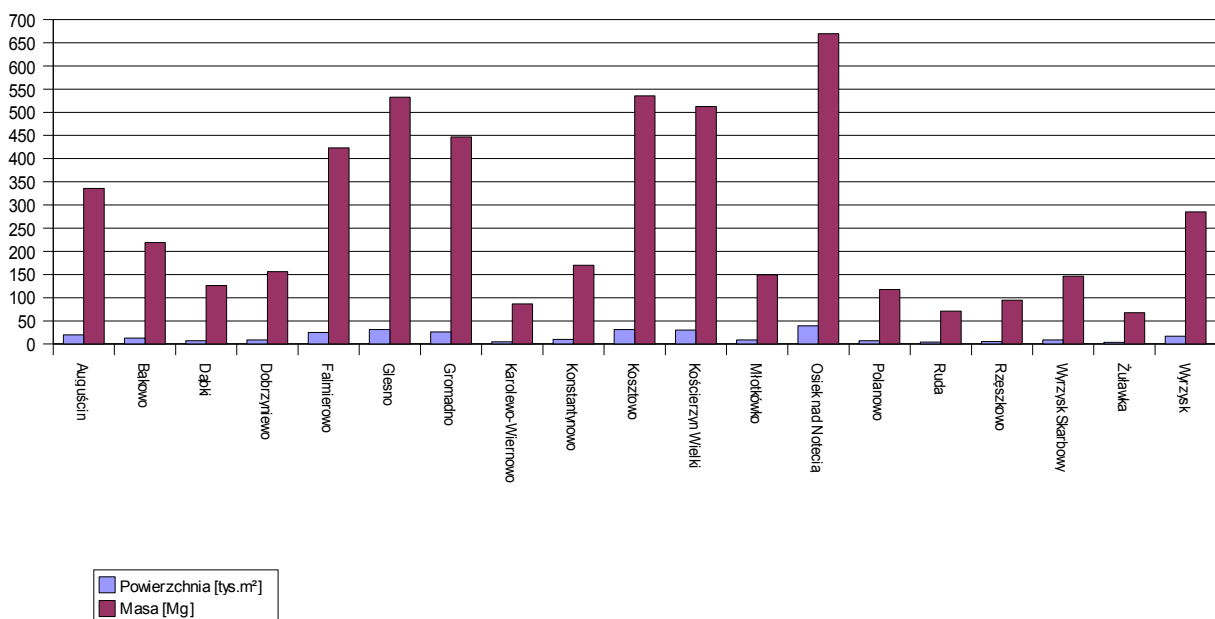
Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest występujących w budownictwie w granicach Miasta i Gminy Wyrzysk jest przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela nr 3: Masa oraz miejsce występowania płyt azbestowo - cementowych w Mieście i Gminie Wyrzysk.

I. GMINA WYRZYSK			
Nr	Sołectwo	Płyty azbestowo – cementowe	
		[tys.m²]	[Mg]*
1	Auguścin	19,747	335,699
2	Bąkowo	12,882	218,994
3	Dąbki	7,435	126,395
4	Dobrzyniewo	9,177	156,009
5	Falmierowo	24,903	423,351
6	Glesno	31,338	532,746
7	Gromadno	26,278	446,726
8	Karolewo-Wiernowo	5,102	86,734
9	Konstantynowo	10,009	170,153
10	Kosztowo	31,477	535,109
11	Kościeryn Wielki	30,144	512,448
12	Młotkówko	8,766	149,022
13	Osiek nad Notecią	39,366	669,222
14	Polanowo	6,914	117,538
15	Ruda	4,193	71,273
16	Rzęszkowo	5,558	94,486
17	Wyrzysk Skarbowy	8,629	146,693
18	Żuławka	3,974	67,558
RAZEM:		285,892	4860,156
II. MIASTO WYRZYSK			
	Miasto Wyrzysk	16,775	285,175
RAZEM MIASTO I GMINA:		302,667	5145,331

- **1 m² = 0,017 Mg** – płyty azbestowo - cementowe płaskie stosowane w budownictwie oraz płyty azbestowo - cementowe faliste stosowane dla budownictwa; **1 mb = 0,040 Mg** – rury i złącza azbestowo- cementowe.

Wykres nr 1: Ilości oraz miejsce występowania płyt azbestowo - cementowych na terenie Miasta i Gminy Wyrzysk.

6.3. Łączna ilość wyrobów zawierających azbest

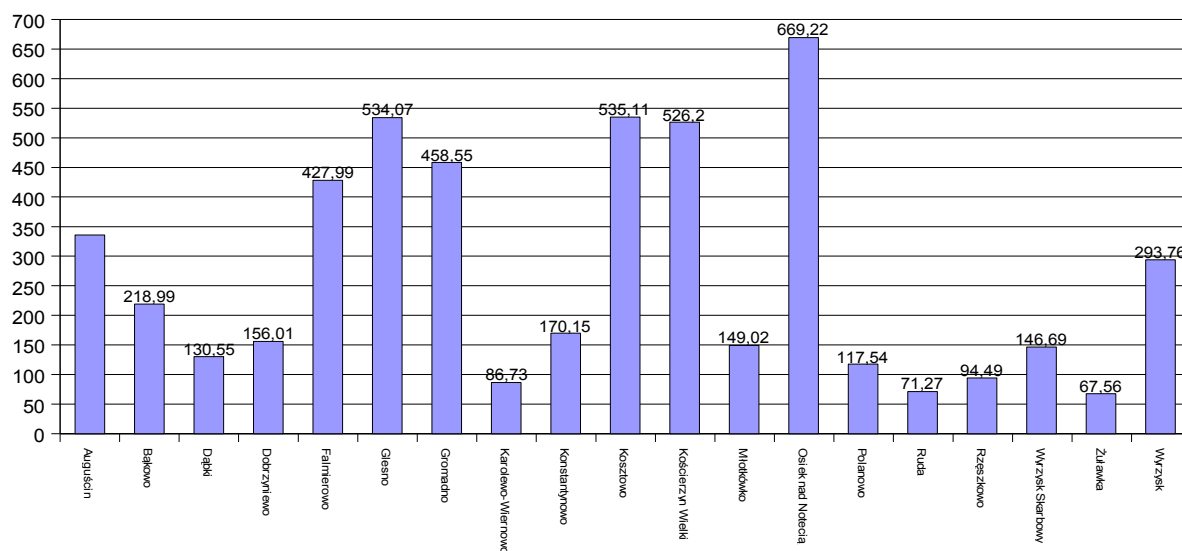
Na terenie Miasta i Gminy Wyrzysk występuje prawie 5189,595 Mg wyrobów zawierających azbest.

Tabela nr 4: Łączna ilość wyrobów zawierających azbest w Mieście i Gminie Wyrzysk w tonach.

I. GMINA WYRZYSK				
Nr	Sołectwo	Płyty azbestowo – cementowych	Rury azbestowo - cementowe	Razem wyroby zawierające azbest
		[Mg]		
1	Auguścín	335,699	-	335,699
2	Bąkówo	218,994	-	218,994
3	Dąbki	126,395	4,15	130,545
4	Dobrzyńewo	156,009	-	156,009
5	Falimierowó	423,351	4,639	427,99
6	Glesno	532,746	1,32	534,066
7	Gromadno	446,726	11,825	458,551
8	Karolewo-Wiernowó	86,734	-	86,734

9	Konstantynowo	170,153	-	170,153
10	Kosztowo	535,109	-	535,109
11	Kościerzyn Wielki	512,448	13,75	526,198
12	Młotkówko	149,022	-	149,022
13	Osiek nad Notecią	669,222	-	669,222
14	Polanowo	117,538	-	117,538
15	Ruda	71,273	-	71,273
16	Rzęszkowo	94,486	-	94,486
17	Wyrzysk Skarbowy	146,693	-	146,693
18	Żuławka	67,558	-	67,558
RAZEM:		4860,156	35,684	4895,84
II. MIASTO WYRZYSK				
Miasto Wyrzysk		285,175	8,58	293,755
RAZEM MIASTO I GMINA:		5145,331	44,264	5189,595

Wykres nr 2: Całkowita ilość wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Wyrzysk.

7. Założenia programu

Realizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wyrzysk na lata 2008-2032” będzie procesem długookresowym, podczas którego stopniowo będą realizowane zadania w nim ujęte. Harmonogram realizacji zadań jest przedstawiony w załączniku nr 1.

7.1. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest

Podstawą Programu jest przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest oraz utworzona baza danych dotycząca ich lokalizacji. Inwentaryzacja polegała na dokonaniu spisu budynków mieszkalnych i gospodarczych na których stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest oraz określeniu jego ilości.

7.2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu

Założenia edukacyjne z zakresu ochrony środowiska, zawierające zagadnienia związane z gospodarowaniem odpadami (azbestem) zostaną ujęte w edukacji ekologicznej. Im większa będzie świadomość mieszkańców dotycząca azbestu jako odpadu niebezpiecznego, tym sprawniej będzie przebiegał proces jego usuwania z terenu gminy.

7.3. Mobilizowanie właścicieli obiektów do usunięcia wyrobów zawierających azbest

Zadanie ma być realizowane przez:

- udzielanie informacji o możliwościach uzyskania dofinansowania na demontaż, transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.
- udzielanie informacji mieszkańcom gminy na temat realizacji programu.

7.4. Usunięcie, odbiór i transport wyrobów azbestowych z terenu nieruchomości osób fizycznych, jednostek budżetowych i innych

Czynnościami związanymi z oczyszczaniem gminy z wyrobów zawierających azbest zajmie się firma wyłoniona w drodze przetargu ogłoszonego przez Miasto i Gminę Wyrzysk. Odbiór azbestu od właściciela obiektu oraz jego przekazanie na składowisko odpadów niebezpiecznych potwierdzone będzie kartą przekazania odpadów (załącznik nr 3), sporządzaną w trzech egzemplarzach dla:

- właściciela obiektu;
- podmiotu uprawnionego odbierającego odpady;
- Urzędu Miejskiego w Wyrzysku.

7.5. Przeznaczenie środków finansowych z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Miasta i Gminy Wyrzysk na realizację Programu.

Rada Miejska będzie corocznie przeznaczała z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej środki finansowe na realizację Programu. Ich wysokość będzie uzależniona od możliwości finansowych gminy.

7.6. Podjęcie działań w celu pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.

Z uwagi na znaczną ilość wyrobów zawierających azbest znajdujących się w gminie (około 5189,6 ton), bardzo ważne jest pozyskanie funduszy ze źródeł zewnętrznych na jego usunięcie. Urząd Miejski będzie się starał otrzymać środki finansowe z:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Fundacji Ekofundusz;
- innych.

7.7. Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym i innym właścicielom nieruchomości w usuwaniu odpadów zawierających azbest.

Urząd Miejski w Wyrzysku poprzez pozyskanie funduszy zewnętrznych planuje w znacznej części sfinansować koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest znajdujących się w granicach omawianego obszaru.

7.8. Udzielanie informacji osobom fizycznym i właścicielom nieruchomości z zakresu poszukiwania źródeł finansowych na nowe pokrycia dachowe

Ilość usuwanego azbestu w poszczególnych latach będzie uzależniona od możliwości pozyskania przez mieszkańców gminy dotacji, preferencyjnych kredytów na nowe pokrycia dachowe. Mieszkańcy gminy zainteresowani tymi źródłami finansowania będą mogli skorzystać z pomocy i informacji udzielanych przez pracowników Urzędu Miejskiego w Wyrzysku.

7.9. Wymiana rur wodociągowo – kanalizacyjnych wykonanych z azbestu

Ze względu na brak stwierdzonej szkodliwości azbestu występującego w wodzie oraz brak pylenia z wyrobów azbestowych znajdujących się w ziemi zaleca się sukcesywnie wymieniać rury, ze względu na ich stan techniczny.

7.10. Sprawozdania z realizacji Programu

Z realizacji zadań programu wykonywane będą roczne sprawozdania finansowe. Dokładna ewidencja ma obejmować:

- ilość wyrobów azbestowych poddanych demontażowi, transportowi i unieszkodliwieniu;
- ilość wyrobów azbestowych pozostałych jeszcze do likwidacji.

Przewodniczący Rady
(-) Stefan Rymer

8. Podsumowanie

W naszym kraju zgodnie z prawodawstwem Unii Europejskiej obowiązuje zakaz stosowania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

W przeszłości azbest ze względu na swoje właściwości był powszechnie stosowany w budownictwie, dlatego będzie występował w wielu obiektach jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Na terenie Miasta i Gminy Wyrzysk znajduje się ponad 5 tys. ton materiałów budowlanych zawierających azbest. Zabezpieczenie i usuwanie tak znacznych ilości wyrobów wiąże się z dużymi kosztami, które nawet w zakładanym okresie usuwania (do 2032 r.) stanowiąc będą znaczne obciążenie finansowe, dlatego bardzo ważnym elementem tego Programu jest pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania na jego realizację.

Kolejnym ważnym elementem jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa zagadnień dotyczących bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest. Największe zagrożenie pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z elementami azbestowymi. Podczas naruszenia struktury wyrobów azbestowych stają się one źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza wywołując liczne choroby.

Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z demontażem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie podmioty, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia.